

Ljubljana, 29. 3. 2021
Št. dokumenta 3/13-2021

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Dunajska cesta 022
1000 Ljubljana

Mnenje Gozdarskega inštituta Slovenije na predlog "Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom" z dne 26. 2. 2021

Na spletni strani eUprave je bil 26.02.2021 objavljen predlog Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (v nadaljevanju: Uredba), ki ga je podalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju: MKGP). S predlagano uredbo želi MKGP zagotoviti ukrepe za preprečevanje širjenja podlubnikov iz gozdnih rezervatov v večnamenske gozdove.

V 3. členu Uredbe je v gozdnih rezervatih s strogim varstvenim režimom po novem omogočeno spremljanje stanja populacij podlubnikov s kontrolnimi pastmi s specifičnimi feromonskimi pripravki v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo gozdov. Postavitev pasti se izvede ob ugotovljenem pojavu podlubnikov. Stanje se spremlja na površini gozdnega rezervata v pasu 100 m od zunanjega roba rezervata, razen če naravne razmere v gozdnem rezervatu s strogim varstvenim režimom tega ne omogočajo. Če Zavod za gozdove Slovenije (v nadaljevanju Zavod) na tej površini ugotovi prenamnožitev populacij podlubnikov, kot to določajo predpisi, ki urejajo varstvo gozdov, mora na tej površini povečati število kontrolnih pasti v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo gozdov.

Glede na Uredbo, Zavod v primeru ugotovljene prenamnožitve populacij podlubnikov v gozdnem rezervatu s strogim varstvenim režimom z odločbo v upravnem postopku skladno s predpisi, ki urejajo gozdove, lastniku gozdnega rezervata s strogim varstvenim režimom določi izvedbo preventivnih varstvenih del in rok, do kdaj jih mora opraviti. Podlubniki se uničijo s sežiganjem, obeljena kontrolna drevesa pa morajo ostati v gozdnem rezervatu s strogim varstvenim režimom.

Gozdarski inštitut Slovenije (GIS) na pobudo Oddelka za varstvo gozdov in s podporo Znanstvenega sveta GIS **se ne strinja s predlogom Uredbe** o spremembah in dopolnitvah Uredbe o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom, ki so navedene v 3. členu predlagane Uredbe.

Obrazložitev:

Gozdni rezervati sodijo v IUCN kategorijo varovanja Ia, v katerih je razvoj prepuščen naravnim procesom.

Gozdni rezervati so gozdovi s posebnim namenom, ki so izjemnega pomena za **proučevanje in spremljanje naravnega razvoja gozdov, ohranjanje biotske raznovrstnosti in varstvo naravnih vrednot ter kulturne dediščine**. Na teh območjih so prepovedane gospodarske, rekreacijske, raziskovalne in druge dejavnosti, ki bi lahko kakorkoli spremenile obstoječe

naravno stanje in vplivale na njihov nemoten naravni razvoj v prihodnosti. Gozdove s posebnim namenom opredeljuje Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS in 77/16), natančneje pa te gozdove in režim gospodarjenja z njimi določa Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20).

V Sloveniji imamo 170 gozdnih rezervatov na skupni površini 9.420 ha (94 km²). Od tega je 14 pragozdnih ostankov, ki pokrivajo 540 ha. Površina vseh gozdnih rezervatov predstavlja slab odstotek (0,8 %) celotne gozdne površine v Sloveniji. Skupna površina pragozdnih ostankov predstavlja 0,05 % celotne gozdne površine. V 44 gozdnih rezervatih velja strog varstveni režim, v ostalih pa blažji varstveni režim.

Zavezanost k varstvu teh dragocenih ostankov prvobitne narave z namenom vzdrževanja funkcij, ki jih ta območja zagotavljajo, Slovenija izkazuje v vseh glavnih dokumentih na področju gozdarstva: Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS in 77/16), Pravilnik o varstvu gozdov (Uradni list RS, št. 114/2009 in 31/2016), Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20) in Nacionalni gozdni program (Uradni list RS, št. 111/07). S tem posredno prispeva tudi k zavezam, danim v dokumentih za ohranjanje narave in varstva okolja: Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04), Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (Uradni list RS, št. 31/20). Kako veliko vrednost imajo gozdni rezervati, ki jih imamo v Sloveniji, kaže tudi dejstvo, da sta dva uvrščena na Unescov seznam naravne svetovne dediščine.

Uredba, ki jo predlaga MKGP, škodljivo posega v zaveze, zapisane v vseh zgoraj naštetih dokumentih:

- **Predlagane spremembe bi negativno vplivale na osnovne funkcije gozdov s posebnim namenom**, ki so opredeljene v Zakonu o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS in 77/16) ter Uredbi o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20), t.j. raziskovalna funkcija, funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti, funkcija varovanja naravnih vrednot in funkcija varovanja kulturne dediščine.
- **Predlagana uredba je v nasprotju z določbo Uredbe o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom** (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20), ki pravi, da so v gozdnih rezervatih s strogim varstvenim režimom **prepovedane vse gospodarske, rekreacijske, raziskovalne in druge dejavnosti**, ki bi lahko kakorkoli spremenile obstoječe naravno stanje in vplivale na nemoten naravni razvoj v prihodnosti.
- **S predlaganimi spremembami bi zmanjšali površino gozdnih rezervatov**. Zaradi majhne površine gozdnih rezervatov v Sloveniji, bi to bistveno vplivalo na njihovo delovanje oz. funkcije. To je v nasprotju z Zakonom o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS in 77/16), ki določa, da lahko minister, pristojen za gozdarstvo, ne glede na predpise o urejanju prostora in

prostorskem načrtovanju odobri poseg v gozd s posebnim namenom, če se s posegom bistveno ne zmanjšajo funkcije, zaradi katerih je bil gozd razglašen za gozd s posebnim namenom.

- **Uredba je v nasprotju z določili Pravilnika o varstvu gozdov** (Uradni list RS, št. 114/2009 in 31/2016) glede ohranjanja biotske raznovrstnosti. Z vidika omenjenega pravilnika bi predlagani posegi v gozdne rezervate s strogim varstvenim režimom povzročili tudi razvrednotenje teh gozdov.
- **Predlagana uredba ni v skladu z vizijo in temeljnimi cilji Nacionalnega gozdnega programa** (Uradni list RS, št. 111/07) oz. cilji in usmeritvami za trajnostno gospodarjenje z gozdovi, ki so določeni v tem dokumentu.
- **Predlog Uredbe je v nasprotju z zavezo varovanja naravnih vrednot**, ki je določena v Zakonu o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04), saj bi s predlaganimi spremembami in dopolnitvami v gozdnih rezervatih poleg ostalih ogrozili funkcijo varovanja naravnih vrednot.
- **Predlagane spremembe so v nasprotju s cilji in usmeritvami na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot**, določenih v Resoluciji o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (Uradni list RS, št. 31/20).

Vsak gozdni rezervat je entiteta zase. Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20) določa, da se gozd razglasi za gozd s posebnim namenom s predpisom vlade ali lokalne skupnosti, s katerim se določijo tudi režim gospodarjenja s takim gozdom, izvajalec tega režima in zavezanec za zagotovitev sredstev za stroške, ki nastajajo zaradi posebnega režima gospodarjenja ali posebnega režima ureditve in opreme gozda s posebnim namenom. Zaradi izvajanja režima gospodarjenja z gozdnimi rezervati, pa morajo biti morebitna potrebna dela določena v načrtih gospodarjenja z gozdovi. **Zato bi bilo treba spremembe glede gozdov s posebnim namenom obravnavati individualno, morebitni posegi pa bi morali biti načrtovani skrbno in z vključevanjem širše stroke.**

Eden glavnih razlogov širjenja žarišč smrekovih podlubnikov pri nas je neustrezno izvajanje ukrepov integralnega varstva gozdov. Primerov, ko bi se podlubniki domnevno razširili iz gozdnega rezervata v gospodarski gozd, je v Sloveniji malo. **Za varstvo pred podlubniki so na voljo številni ukrepi integralnega varstva gozdov, ki se jih lahko izvajajo v robnem pasu izven rezervatov in v gospodarskem gozdu.** Vendar pa jih moramo izvajati dosledno in predvsem pravočasno. Trenutno Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20) npr. omogoča, da se lahko okrog gozdnega rezervata s strogim varstvenim režimom v soglasju z lastnikom gozda ob gozdnem rezervatu določi varstveni pas, ki ne sme biti ožji od ene sestojne višine, v njem pa se lahko izvajajo samo sanitarne sečnje.

Poleg tega so v Sloveniji že nekaj let na voljo orodja, ki omogočajo razmeroma natančno napovedovanje razvoja smrekovih podlubnikov, začetka in konca njihovega rojenja ter verjetnost nastanka žarišč podlubnikov. Z dodatnim osveščanjem in izobraževanjem gozdarjev in lastnikov gozdov bi lahko okrepili kapacitete za uporabo teh orodij, zgodnje zaznavanje žarišč smrekovih podlubnikov in pravočasno izvedbo varstvenih del za preprečevanje njihovega širjenja.

Konkretni predlogi Oddelka za varstvo gozdov na GIS pri reševanju pereče problematike se navezujejo na sodelovanje z lastniki v okolici gozdnih rezervatov (izvedba ciljnih delavnic), (so) financiranje izvedenih ukrepov oz. finančne vzpodbude za ukrepe v t. i. varovalnem pasu, tj. pasu širine 1 km okoli gozdnega rezervata (več lovnih pasti, pasti s feromonskimi vabami, idr.), ključnega pomena je redno in pravočasno odkrivanje lubadark ter pravočasna sanacija izven gozdnega rezervata, uporaba novih tehnik zaznavanja napadov in uporaba prosto dostopnih spletnih orodij za upravljanje s smrekovimi podlubniki (www.zdravgozd.si).

Dejstvo je, da je površina gozdnih rezervatov v Sloveniji (in tudi na splošno v Evropi) izredno majhna in se celo zmanjšuje, zato je smiselno kvečjemu povečevanje njihove površine.

Spremljanje stanja populacije podlubnikov s kontrolnimi pastmi s specifičnimi feromonskimi pripravki na površini gozdnega rezervata v pasu 100 m od zunanlega roba v notranjost rezervata bi pomenilo za večino gozdnih rezervatov v Sloveniji poseg v znaten delež njihove površine. Zato lahko upravičeno pričakujemo, da bi se z ukrepi, navedenimi v 3. členu predlaganih v Uredbi, v veliki meri ogrozili lastnosti gozdnih rezervatov in s tem lahko celo izničili njihovo namembnost.

GIS zato nasprotuje predlogu Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom, ki ga je podalo MKGP, oz. določilom iz 3. člena predlagane uredbe. Po našem mnenju potencialne pričakovane (kratkoročne) koristi za gospodarske gozdove na račun izvajanja ukrepov, navedenih v 3. členu Uredbe, ne odtehtajo škode, ki bi jo zaradi izvajanja teh ukrepov utrpeli gozdni rezervati.

Pripravili člani Oddelka za varstvo gozdov:

dr. Andreja Kavčič
dr. Nikica Ogris
dr. Maarten de Groot
dr. Barbara Piškur

Člani znanstvenega sveta GIS:

doc. dr. Lado Kutnar
prof. dr. Hojka Kraigher
prof. dr. Tom Levanič
dr. Andreja Ferreira
dr. Gregor Božič
dr. Tine Grebenc
doc. dr. Primož Simončič

Poslano:

- eUPRAVA
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (glavna pisarna)